

Eenzaam maar niet verlaten.

<https://hdl.handle.net/1874/354612>

ghe

Eenzaam, maar niet verlaten.

Als een menschenleven het cijfer van zeventig jaren heeft bereikt, dan is de tijd der grijsheid daar. Wel draagt hij eene sierlijke kroon in de hand, om daarmede den zeventigjarige te tooien; maar hij komt in den regel ook met de onmiskenbare teekenen van naderend verval, met de onbedriegelijke voorboden van aanstaande slooping. Dat oog des grijzen schittert niet meer zoo hel, die tred is niet meer zoo vast, die gestalte niet meer zoo verheven. Ook de geest is niet meer zoo vlug, de verbeelding niet meer zoo vurig, zelfs het gevoel soms niet meer zoo levendig en diep. Geheel die persoonlijkheid naar geest en lichaam mist dat zelfvertrouwen van weleer. Het is het begin van het einde, dat een nieuw en hooger begin den weg moet banen.

Zou dat het beeld zijn van ons zendelinggenootschap, nu het voor de zeventigste maal vergadert? Ik kan niet denken, dat iemand uwer, bij een blik op de levensgeschiedenis van ons genootschap, met name

[165]

op zijn laatste tiental jaren, zóo zal oordeelen. Neen, gij zult mij veeleer toestemmen: hier past beter nog het beeld van den jongeling op den kruisweg des levens, bestormd door allerlei verzoeking en geroepen tot eene beslissende keuze. Of liever nog het beeld van den man, die reeds gekozen heeft voor het leven, en die rustig en krachtig den weg van arbeid, moeite en strijd bewandelt, geloovend, dat de uitkomst niet kan falen. Neen, als we ditmaal ter Jaarvergadering opkwamen van elders en door de Broederen hier ter stede werden verbeid, met kommer en weemoed in het hart, dan is het niet, omdat we den pols van dat lichaam minder krachtig voelen slaan; niet, omdat er een toestand van krankheid of kwijning is ingetreden, veelmin omdat er uitputting van levenskracht is te bespeuren. Integendeel, de veerkracht van het gezonde leven in dat lichaam is meer en meer openbaar geworden, en heeft weêrstand geboden aan sloopende machten en zich er aan ontworsteld. Ons zendelinggenootschap staat op den rotsgrond des geloofs. Dat is in den laatsten tijd heerlijk aan het licht getreden: daarom staat het vast. Het heeft de banier der ware vrijheid hoog kunnen verheffen, omdat het den geest des Heeren niet heeft verloochend. Heeft het gedwaald, gezondigd, dan is het daarin, dat zijne liefde alles heeft geloofd, alles gehoopt. En het kan niet anders: dan blijven tijdelijke, maar smartelijke teleurstellingen en beproevingen van geloof, hoop en geduld niet achterwege. O, men heeft zóólang gepredikt: de

zendingzaak is - dat beteekende dan: moet zijn - de zaak der Gemeente, dat men ten laatste zich ging inbeelden, dat ze de zaak der Gemeente werkelijk was. Maar nimmer of nooit heeft men naar waarheid kunnen zeggen, dat de zendingzaak de zaak der Gemeente reeds is.

En ziedaar de bron van onzen kommer en van onze smart: de Gemeente stelt onze meest rechtmatige verwachtingen te leur, de Gemeente heeft nog geen hart voor onze zaak - wat zeg ik? - voor de zaak des Heeren, omdat haar schijn-godsdiens, waar ze dien nog bezit, geen liefde is tot den Heer. Daarom is er bij de Gemeente geen waardeering van dien nauwgezeten ernst en onverflauwden ijver, waarmede bijv. ons Hoofdbestuur met bedroevend geringe middelen woekert, om maar zoo weinig mogelijk prijs te geven, om nog zoo veel mogelijk het bestaande te behouden, ja, nieuwe dingen, waar het gebiedend noodig is, tot stand te brengen.

Of val ik der Gemeente te hard, als ik haar, altijd behoudens vele lofwaardige uitzonderingen, over 't geheel van verregaande lauwheid beschuldig? Ben ik misschien verblind tegenover die helderzienden van onzen tijd, die over de machteloze pogingen van een zendelinggenootschap medelijdend de schoulers ophalen? En zou iemand uwer partij kiezen voor die Gemeente en zeggen: dat men den arbeid der zendelinggenootschappen niet krachtig steunt, is nog geen teeken, dat men den Heer niet liefheeft? Zoudt ge dat waarlijk meenen, Broeder? Ik ben zoo

vrij, het tegendeel te meenen. Men kan humaniteit liefhebben en onverschillig zijn voor de uitbreiding van het Godsrijk. En zie, hier meen ik den vinger te leggen op de wonde van ons maatschappelijk, ja! van ons gemeenteleven.

Maar Jezus erkennen en liefhebben als zijn meester, Heer en Heiland; Jezus' Godsdienst beschouwen als de kracht, waardoor de zondige mensch vernieuwd en verheven wordt tot God en tot zijne bestemming; en dan geen oprecht voorstander van de zending te zijn: - dat acht ik eene ongerijmdheid. Den Christen is het woord zijns Heeren diep in het hart gezonken: de akker is de wereld, van nature geschikt en kennelijk bestemd voor het goddelijk zaad des eeuwigen levens. De Christen zal het meest gebrekkig zendelingennootschap nog gaarne ondersteunen, omdat het, bij alle onvolkomenheid in de zendingsmethode, het groote zendingsdoel in 't oog houdt: God alles en in allen door Jezus Christus. Die Jezus liefhebben, moeten ons steunen, bij al het gebrek dat ons in ons werk moge aankleven, opdat door veler liefde en ijver ons werk steeds beter worde.

Daarom zijn we bekommerd en bedroefd: omdat we achter ons eene Gemeente hebben, die zich niet verheugt, dat wij het orgaan zijn, waardoor de geest harer liefde zich kan openbaren. Daarom hebben wij, met het oog op zulke verontrustende teekenen der tijden moed noodig, en waar menschen ons geen moed geven, daar richten we met Jezus het oog op God en spreken Hem na:

JOH. XVI: 32.

» Ziet, de ure komt en is gekomen, dat — gij
 » mij alleen zult laten, en [nogtans] ben ik niet
 » alleen: want de Vader is met mij.»

EENZAAM, MAAR NIET VERLATEN! Beide was, blijkens dit woord, de ervaring van Jezus. Er komen dagen, waarin de volgeling van Jezus de eerste ervaring opdoet: het is te hopen, dat hij dan ook van de andere wete te getuigen. En gelijk elk Christen in 't bijzonder, even eens elke vereeniging van Christenen, waar zij Jezus'werk werkt en in zijn voetspoor treedt.

Het mag thans wel de leuze zijn van het Nederlandsch Zendelingennootschap: EENZAAM, MAAR NIET VERLATEN! want er zijn weinigen, die met eerbied tot ons genootschap opzien; velen, die er laag op neêrzien.

Nadat Jezus zijn heerlijk leven in het lichaam des vleesches had voleindigd, begon Hij eerst recht in de menschheid te leven. Toen het tarwegraan in de aarde gevallen en gestorven was, droeg het veel vrucht. Een Paulus getuigt niet alleen van zichzelf: »Christus leeft in mij»; maar stelt ook de Gemeente der geloovigen voor, als het lichaam des Heeren. Hij is de geest, en zij de volheid van Hem, die alles in allen vervult. Herboren in de menschheid, in de Gemeente Gods, in elken kring, die uit Hem het leven put, aan Hem de levenstaak ontleent, heeft de Zoon des menschen telkens weêr denzelfden arbeid te volbrengen, denzelfden strijd te strijden, dezelfde teleurstellingen

en smarten te dragen, dezelfde overwinning te behalen in Gods kracht.

En was het niet Jezus, goddelijk werk op aarde, te zoeken en te zaligen, wat verloren was? den zondaar tot God te brengen, gelijk God tot den zondaar? zijnen schapen het eeuwige leven te geven? Kwam Hij daartoe niet met het Evangelie van Gods genade tot de wereld?

En omdat het zendelinggenootschap optreedt in Jezus' naam, dat is: op Jezus' last, met Jezus' werk, in Jezus' kracht, tot Jezus' eere: daarom acht ik het gerechtigd, om zijne woorden op de lippen te nemen en van zijne ervaringen te getuigen.

Dat doende, meen ik u en mijzelfen te vertroosten, te bemoedigen, te versterken, en misschien ook te verootmoedigen.

Dat geschiede reeds vooraf in ons lied uit Ps. 42: 7.

O mijn ziel! wat buigt g' u neder?

Waartoe zijt g' in mij ontrust?

Voed het oud vertrouwen weder;

· Zoek in 's Hoogsten lof uw' lust:

Menigwerf heeft Hij uw' druk

Doen verandren in geluk.

Hoop op Hem, sla 't oog naar boven;

Ik zal God, mijn' God, nog looven.

ZIET, DE URE KOMT EN IS NU GKKOMEN, DAT GIJ — —
MIJ ALLEEN ZULT LATEN. Dat is onze ervaring, zoowel
als die van Jezus. Die ervaring moet ons, zoowel als
Jezus, bedroeven. Ze kan ons, evenmin als Jezus

bevreemden. Ze mag ons, evenmin als Jezus, ontmoedigen.

Dat is onze ervaring, zoowel als die van Jezus.

In den beginne geleek Jezus' weg door Palestina veel op een triomftocht. Hij was de gevierde Profcet, die hooggestemde verwachtingen deed rijzen in het hart van den Israëliet. Hij deed alles wél. God werd zijnentwege verheerlijkt. Maar hoe meer het bleek, dat Hij alleen Heiland wilde zijn voor geestelijke nooden, des te meer bekoelde de zinnelijke geestdrift van velen dier eerste aanhangers, en voor en na gingen ze geërgerd van Hem heen. Neen, Hij was de man niet, die Israëel zou verlossen uit zijne nationale vernedering en van Romes dwangjuk. Maar de twaalven bleven getrouw en waren steeds met Hem in zijne verzoekingcn. Doch, nu zijn weg ten kruisberg steeg, nu de Christus Gods gekroond zou worden in lijden en dood, deinsden ook deze terug, en eenzamer werd zijn pad, naarmate het steiler zich verhief tot God. Gethsémáné zag Hem worstelen en bidden, geheel alleen.

Wel is waar, ons genootschap, waar het met de leuze: vrede door het bloed des kruises! de bolwerken van het Heidendom en den Islam aangreep, heeft zich nooit in de algemeene geestdrift en de eenparige medewerking der christenheid mogen verheugen. Maar - we hebben toch betere dagen gekend dan thans. Onze bidstonden, vroeger gezocht, wekken

luttel belangstelling meer. Onze inkomsten, vroeger meer dan toereikend, al waren ze tot voor weinige jaren stijgend, namen tot op verre na niet toe in verhouding tot de klimmende behoeften door uitbreiding van den arbeid gevorderd. Als men in aanmerking neemt, welk eene vlucht ons werk allengs heeft genomen, welk eene bekendheid er aan is gegeven in de Gemeente, ook door de voortreffelijke Mededeelingen van wege het Nederlandsch Zendelinggenootschap, welk tijdschrift zijn twaalfden Jaargang is ingetreden; hoe krachtig er op allerlei toon om hulp wordt gesmeekt: dan is bij zichtbaar verflauwde belangstelling hier, het toetreden van nieuwe leden elders gering. Dat valt nog meer in 't oog, naarmate Java meer bekend wordt, de afstand tusschen moederland en koloniën vermindert, en zoovele Nederlanders, die hunne naaste betrekkingen daar heen zien gaan, geacht moeten worden, meer hart voor die landen en volken te krijgen. Velen van de rechter- en linkerzijde hebben ons in den jongsten tijd verlaten; omdat ons Evangelie, dat wij voor de menschheid noodig achten, niet was naar hun smaak. De toenemende onverschilligheid omtrent godsdienst, christendom, kerk, zedelijkheid, die zich ook in Nederland op verontwaardigende wijze openbaart, was ons pogen ter verspreiding van het Evangelie zeer tot schade. En, had ons genootschap vroeger met onverschilligheid te kampen, nu staat het bloot aan verachting, spotternij en tegenwerking. Men verkondigt openlijk, dat Islam, of Boeddhisme, of Alfoersche godsdienstvorm even bruik-

baar zijn voor gindsche volkeren - of zoo ge wilt, even dwaas - als het Christendom voor den Europeër. Dat zijn onze ervaringen. De ure is gekomen, en zal nog meer komen, dat men ons alleen laat met ons werk.

Die ervaring moet ons, zoowel als Jezus, bedroeven.

Miskend te worden door hen die men lief heeft, dat valt smartelijk. Jeruzalems onwil heeft Jezus dan ook tranen gekost. Aan geene gewaarwording van rein-menschelijken aard was Jezus vreemd. Hij begeert, dat zijne zwakke jongeren met Hem waken. En zijn toon is vol weemoed, als Hij hen op dat gebrek aan waakzaamheid wijst. Nu was de ure gekomen, dat Hij den Vader het hoogst zou verheerlijken. O, als de jongeren Hem met bewondering hadden gadegeslagen en geloofsversterking hadden gevonden in den aanblik van den meester, hoe zou het Hem hebben verblijd! Hoe pijnlijk was het Hem, dat zelfs de liefde der getrouwen nog zoo weinig vermocht! dat ze nog zoo weinig geadeld waren van geest in den omgang met Hem! Ook dat maakte den lijdenskelk wranger, ook dat den bloeddoop smartelijker, en die eenzaamheid maakte het lijdenspad zoo bang! O, eene teleurgestelde liefde als die van Jezus valt zoo hard!

Ook ons genootschap kent bij ervaring iets van die smart van Jezus. Het heeft zichzelf niet gezocht; 't was nooit eene propaganda van eigene geliefkoosde

meeningen. Het zocht geen roem of eer. Het was in staat tot de zelfverloochening der liefde. Het trachtte de christelijke gemeente te bezielen met geestdrift voor eene christelijke gedachte, eene christelijke roeping. Het wilde slechts de hand der liefde zijn, die de christenheid reddend en beschermend uitstrekt over het Heidendom. Het wilde zoo gaarne allen alles worden, waar het de gemeenschappelijke prediking van het ééne noodige gold. Alle kerkgenootschappen en allerlei richtingen in de kerk riep het tot medewerking, en verblijdde zich, als die allen zich toonden één hart en ééne ziel. Ja, een zendingsgesticht ten behoeve der Heidenen moet zóó ruim zijn van hart, zóó onbekrompen van geest, zóó vrij van alle partijdig aanzien des persoons, zóó rein van allen eigenwaan, die zich inbeeldt: bij mij is de waarheid. En als we zóó in onzen boezem de bede van Jezus zochten tot waarheid te maken, dat allen één zijn in Hem en in den Vader; als we zóó vrede toonden te willen door het bloed des kruises: zou het ons dan niet bitter smarten, dat men ons hier beschuldigt van kleurloosheid en karakterloosheid en verloochening van het eenig waarachtig fundament des geloofs; dat men ons ginds bekrompenheid verwijt, die zich aan het verouderde vastklemt, zonder op de teekenen der tijden te letten; dat men elders met al wat zending heet, gelijk met al wat Evangelie is en echte christelijke vroomheid, spot? Zou ons het weggaan van zoovelen niet bedroeven, ten teeken, dat wat ons in Christus bindt, niet zoo sterk is, als, wat ons om Christus wil

scheidt? Ja, we gevoelen ons pijnlijk gekrenkt in het besef van onderlinge gemeenschap der heiligen, die eendracht tot macht maakt tegenover eene altijd indrukwekkende overmacht der wereld. En terwijl wij deze droefheid hebben, zal de wereld zich meer en meer verblijden, als zij onze verdeeldheid en zwakheid ziet.

Maar die ervaring kan ons, evenmin als Jezus, bevreedden.

De woestijn der verzoeking aan den ingang van Jezus' openbaar leven staat daar ten bewijze, dat Jezus de wereld, gelijk zich zelf en zijn God en zijne roeping kent. Hij was geen enthousiast, geen gemoeidelijke dweper, die gevaar liep van zelfbedrog en teleurstellingen. Hij was zich bewust — al zijn woorden getuigen het — dat Hij tot een oordeel kwam in de wereld, dat Hij verdeeldheid bracht — in het rijk der zonde, dat Hij een vuur wierp op aarde, 't welk allerwege zou ontbranden. En dat de wereld Hem en de zijnen zou haten; 't mocht Hem smarten, 't verwonderde Hem niet. Hij getuigde van hare booze werken. Hij was de waarheid. En de wereld hangt aan schijn en logen. Hij vertegenwoordigde de liefde en zij de zelfzucht.

De discipel is niet meer dan de meester. Waar wij zijn werk werken, kan het ons niet bevreedden, dat zijn strijd ons wacht, en dat de wereld althans het aangezicht van ons afwendt en ons alleen laat met onzen Heer. Omdat wij met het Evangelie der

verzoening in de hand, geen partij wilden kiezen ter rechter noch ter linker zijde, waar het menschelijk inzicht in dat Evangelie gold, maar onze bondgenooten zagen in allen, die Jezus liefhadden, daarom hebben ons vele vrienden, ijverige medewerkers tot hiertoe, verlaten. Het kon niet anders, waar zij eischten, dat wij hunne opvatting van het Evangelie zouden maken tot de onze. Indien we niets anders hadden willen zijn dan eene Maatschappij tot nut van den Javaan, men had ons van ééne zijde misschien meer gesteund. Indien we ons hadden willen binden aan de geloofsvormen der zeventiende eeuw, voor zoover het aan de orthodoxie der negentiende eeuw behaagde, daarop het zegel der goedkeuring te drukken: men zou ons van de andere zijde hebben toegejuicht, en geen treurige verdeeldheid in den boezem van ons genootschap zou zijne kracht hebben verzwakt. Maar noch het eene, noch het andere wilden we, omdat we niet konden noch mochten, gebonden als we ons voelden aan de getuigenis van het zuiver, eeuwig Evangelie. Maar de ure onzer verlatenheid, die reeds gekomen is en licht nog ernstiger komen zal, heeft haar oorzaak in meer verontrustende verschijnselen nog, dan die ik daar opnoemde.

Ik zie meer en meer den strijd ontbranden, over het al of niet bestaan van Christendom en Godsdienst. Waar men in Nederland het Christendom minder op prijs gaat stellen; waar de hoogere en midden-standen onder de leus van beschaving en humaniteit de wereld

dienen; waar kunstwaardeering in kunstvergoding ont-aardt; waar de eerdienst van het schoone ten top stijgt; waar onze letterkunde hoe langer zoo driester eene van den Godsdienst losgescheurde zedeleer verkondigt; — en helaas, welk eene zedeleer soms! — daar moet de belangstelling in de Christelijke kerk verflauwen en sterven, en het moet als een ongerijmde gril van achterlijke dweepers of duisterlingen beschouwd worden, als men een Christendom, dat zijn tijd gehad heeft, nog eens weêr wil voortplanten onder de Heidenen. Neen, wat ons smartelijks wedervaart, kan ons evenmin als Jezus bevreemden, zoo wij op de teekenen der tijden acht geven.

Daarom mag ons die ervaring, evenmin als Jezus, ontmöedigen.

Hij ging zijns weegs, wie Hem volgde of verliet. Zijne loopbaan zag Hij zich duidelijk voorgeteekend. Hij was geen riet, door den wind her- en derwaarts geslingerd. In hooger zin werd in Hem 's dichters woord vervuld: »De rechtvaardige, die onverwikt zijn doel in 't oog houdt, wordt noch door den harts-tocht des volks, dat het kwade wil, noch door den dreigenden blik des tirans, in zijne geestkracht geschokt.» (1) En waar Hij een oogenblik weifelt in den donkeren nacht van Gethsémáné omtrent den weg, dien Hij heeft te volgen, daar zoekt Hij raad en licht bij zijn God. Toen in een beslissend tijdsgewricht velen van zijne volgelingen Hem verlieten, vroeg Hij

(1) HORATIUS, Od. L. III : 8.

beslist en kalm aan de twaalven: wilt ook gijlieden niet weggaan? En thans, nu zelfs voor deze getrouwen de ure der verzoeking genaakt, waarin zij allen aan Hem zullen geërgerd, en, als men den Herder zal slaan, gelijk de schapen der kudde zullen verstrooid worden, nu kan Hij de zijnen nog troosten en hun toeroepen: hebt goeden moed! want Hijzelf geeft den moed niet op aangaande eene betere toekomst, die door zijn arbeid voor de wereld zal dagen.

Eene waarschuwing tegen moedeloosheid is ook voor ons niet overbodig. De onderwerpen onzer beraadslaging, ons vooraf kenbaar gemaakt en waarvan de slotsom altijd was: inkrimping en bezuiniging, hebben menigeen met bekommering vervuld. Onze drie zendingen, uitnemend toegerust tot de gekozene levens-taak en op het punt van geordend te worden tot den Evangeliearbeid onder Mohammedanen en Heidenen — zij worden nog niet afgevaardigd. Er gaat nog geen Evangeliebode naar het rijk van Bolaëng Mongondou. Ach, zucht menigeen, zou ons genootschap weldra aan den eindpaal van zijn weg zijn genaderd en eene spoedige ontbinding te gemoet snellen? Zullen we misschien weldra nog als eene gunst van de Regeering moeten vragen, dat ze onze schoone zending in de Minahasa als een onderdeel der Indische Kerk overneme, en dat ze onze zendelingen ten deele als dienaren van den Staat zich toeëigene ten behoeve van school of kerk, terwijl wij de zending op Java opheffen? Ik versta en waardeer al het bittere van die bekommeringen en klachten, maar ze kunnen bij

mij nog geen weêrklank vinden. Omdat er niets be-
 bevreedends is in den toestand, waarin we ons
 bevinden, moet men niet te spoedig wanhopen. Zij
 die gelooven, haasten niet. Hoe dikwijls had Jezus
 zijn arbeid moeten staken, had Hij het oor willen
 leenen aan elke stem der bekommering, die tot Hem
 sprak uit de onverschilligheid en den tegenstand der
 wereld! De geschiedenis van het Godsrijk wijst ons
 immers op zoo menig hachelijk oogenblik, waarin
 schijnbaar de zaak des Heeren op het spel stond,
 terwijl toch elke wanklank zich oploste in het harmo-
 nisch akkoord der Godheid, dat zij ons in natuur en
 geschiedenis steeds doet hooren: uit duisternis licht
 en uit verwarring orde. Met blijdschap wijs ik op
 den geest des geloofs, die in ons Hoofdbestuur zetelt,
 waar het, na gedaan te hebben wat het kon, om,
 door het Vrouwen-hulpgenootschap hier ter stede ge-
 sterkt, even als door de Vereeniging tot uitrusting van
 zendelingen, belangstelling en deelneming allerwege te
 verlevendigen, zich nu op dit standpunt heeft geplaatst:
 hier in Nederland op het gebied des genootschaps zoo
 veel mogelijk prijs geven, om in Indië zoo veel noodig
 te behouden. Neen, wij geven den moed niet verloren,
 even min als onze groote meester; de geest, die ons
 bestookt, is reeds meermalen te schande geworden
 door dien geest, die meerder is dan hij, en die we
 hopen, dat in ons moge zijn. De vijand, dien men
 kent, is juist daardoor minder te duchten, en wij
 roepen elkander nog eens weêr het woord toe uit het
 oude lied van den heldentijd der Evangelische kerk:

Wees niet vervaard, gij kleine stoet!
 Hoe luid des vijands overmoed
 Ook om u heen moog schallen;
 Hij droomt vast van uw ondergang,
 Maar zingt dat zegelied niet lang,
 Laat gij den moed niet vallen.

't Is Godes zaak, waarvoor ge u kwijt.
 Beveel uw ziel Hem, als ge strijdt:
 Wat zou met Hem u deren?
 Wie op zijn vaderwoord vertrouwt,
 Heeft op een vaste rots gebonwd:
 Zijn macht zal hem verweren.

Maar is zulk een moed geen overmoed? Neen:
 want onze moed rust op hechten grond; we hebben
 nog eene andere ervaring van Jezus, die ook ons niet
 vreemd mag blijven, deze: EN [NOGTANS] BEN IK NIET
 ALLEEN: WANT DE VADER IS MET MIJ.

Niet zonder voorbehoud nemen we dat woord van
 Jezus over. Het zij ons een woord van zelfbeproeving
 en opwekking, waar het getuigt van de ervaring
 zijns levens, de bewustheid zijns geloofs,
 de bron zijner kracht, den waarborg van
 zijn werk.

Is het de ervaring van Jezus leven, dat de
 wereld tegen Hem was en Hij door de menschen werd
 verlaten tot in den dood der smart en der schande,
 zoodat zijne loopbaan vol strijd en moeite alleen uit
 dat oogpunt kan verklaard worden, even waarachtig
 is de andere ervaring, waarvan het tekstwoord ge-

tuigt, en zonder welke zijn leven een even onoplosbaar raadsel is. In het voorbeeld van zoo menigen Farizeër heeft Hij de wereld overtuigd van zonde, in de redding van zoo menigen boetvaardige het Evangelie van Gods genade doen zegepralen, in zijne jongeren met name de herscheppende kracht van Gods geest getoond. Waar Hij is, daar zien we een hooger leven van liefde en vrede en zaligheid geboren worden, een beginsel van de gemeenschap der heiligen, eene kiem van de toekomstige gemeente der kinderen Gods. God heeft zijn volk bezocht, zoo juichte het gelukkig Israël met het oog op Hem. De indruk van zijn machthebbend woord, door velen diep gevoeld, getuigde, dat God door Hem sprak. De heerlijkheid zijner liefde, die in dat lijden en dien dood zich vertoont in haar hemelsch licht; alles verdragende, alles zegenende, alles geloovende, toont, dat Hij nergens of nooit alleen wandelt op den weg zijner bestemming. En zijn dood, schijnbaar zijn ondergang, verre van die ervaring zijns levens te schande te maken, heeft haar veeleer schitterend gerechtvaardigd. De weinige volgelingen werden tot duizenden. Het bleek, Hij was de overwinnaar der wereld. Nu begint eerst recht de strijd dier eenzame gemeente tegen de overmachtige wereld, die overal op een zegepraal uitliep. Nu begint de zending onder de Heidenen, en een zwakke Paulus wordt een toonbeeld van Gods kracht. Nu worden straks de martelvuren ontstoken, en dáár is de Vader zichtbaar nabij, waar de Christen aan de vreeselijkste verlatenheid ten prooi

schijnt, en zijn bloed wordt het zaad der Kerk. Later zien we de Waldensen en zoovelen hunner geestverwanten en lotgenooten hun' eenzamen pelgrimstocht voortzetten door de verwereldlijkte Kerk, een lijdenspad voorwaar! maar een onoverwinbaar leger gelijk, omdat God met hen was. En hoe zouden we den man kunnen vergeten, die alleen stond tegen over eene machtige en vijandige wereld, met zijn: Hier sta ik, ik kan niet anders: God helpe mij! Het is gebleken, dat die in hem was, machtiger was, dan die in de wereld was.

En hebben de zendelinggenootschappen, ook het onze, niet dezelfde getuigenis van den Heer? Melden zich niet tot op den huidigen dag jongelingen aan, die den Heer willen dienen onder de Heidenen? Stroomden ons de volstrekt onontbeerlijke stoffelijke hulpmiddelen niet telkens toe? Was de arbeid van 70 jaren zonder zegen? Is het niet bewezen, zij het ook maar in weinige eerstelingen, dat de dorste akker vruchtbaar gemaakt kan worden, dat de meest ontaarde menschenrassen, naar Gods beeld geschapen, door Gods geest herboren kunnen worden? Is niet de woeste koppensneller van Celebes door het Evangelie een mensch geworden, wien we ons niet schamen, broeder te noemen? En daar naast staat, om niet meer te noemen, de Sandwich-eilander, die zijn kannibalenard heeft verwisseld met den zin van Christus. Men wijst tot vervelens toe op de weinige bekeerlingen, die dan in de schaal gelegd worden tegenover zoovele millioenen gelds! De maatstaf is reeds treurig

en 't getuigt van geen hoogen zin, dat men menschen-zielen opweegt tegen goud. Maar 't is ook zeer onbillijk en dwaas. De geestelijke akker van een volk is niet een akker van aarde, die binnen een bepaalden termijn rente moet geven. Het onkruid der zonde heeft eeuwen lang gewoekerd in dien geestelijken akker en de menschheid ontmenscht. Daar zijn eeuwen noodig van liefde, geduld, arbeid, om te herstellen, wat bedorven is. God, wiens liefde en arbeid eene eeuwigheid omvat, is geduldig; en zouden wij binnen de grenzen van een paar menschengeslachten het werk der eeuwigheid willen zien rijpen? Een mensch naar het verstand ontwikkelen en naar den geest beschaven, ja, dat gelukt in den regel binnen weinige jaren, maar voor de herschepping van den zondaar tot een kind van God heeft de Vader der geesten zich den juisten termijn, waarbinnen dat zal plaats hebben, voorbehouden. Daarom, geduld mijne Broeders! geduld met geloof, liefde, ijver, hoop, vooral waar gij als arbeiders uitgaat op den geestelijken akker des Heeren. En ontbrak het aan een en ander niet veel te veel bij ons? Kan van een onzer gezegd worden: Hij heeft gedaan wat hij konde? Zoo komen wij tot de ernstige taak der zelfbeproeving, en die leidt in den regel tot verootmoediging. Immers het woord van Jezus nemen we niet zonder voorbehoud over, omdat het getuigt van de bewustheid zijns geloofs.

Waar Hij spreekt: ik ben niet alleen, de Vader is met mij, daar ontleent Hij zijn recht tot dien roem

niet bovenal aan 't geen Hij ziet, maar aan 't geen Hij in zich zelf met volle verzekering gevoelt. Niet de uitwendige, de innerlijke ervaring allereerst deed Hem zoo spreken. Voor zijne bewustheid was God met Hem overal en altijd. Dwaalde Hij? Neen, want Hij was overal en altijd met God. Leven en met God wandelen was bij Hem één. En daarom was Hij zoo sterk beide in werken en gelooven. Daarom heeft zijn werk niet gefaald en werd zijn geloof, hoe stout ook, niet te schande gemaakt. O, mijne BB! als de kapitalen ons schaars toevloeien en de opgegaarde allengs versmolten worden, dan hebben we één meest rentegevend kapitaal boven alles noodig: het onwrikbaar geloof, dat we Gods werk werken en dat God daarom ons nooit zal verlaten, maar onfeilbaar met ons is. Het is te dwaas, dat ik voor u beproeven zou den zendingsarbeid te rechtvaardigen als een werk Gods. Gij gelooft: zonder godsdienst komt de menschheid niet tot hare bestemming. Gij gelooft eveneens: het Christendom is die godsdienst, welke den mensch waarlijk tot die hooge bestemming opvoert. Nu is uwe eenvoudige slotsom deze: dus moeten de volkeren der aarde het Evangelie leeren kennen. Zijn ze daarvoor nog niet rijp, ze zullen het nooit worden, indien wij aan Gods onmiddellijke tusschenkomst overlaten, wat God wil, dat door ons zal geschieden. De christenheid is het zendingshuis voor het Heidendom. Als de dwaze tegenkating der wereld in haar eigen oog wijsheid is, als het in onze dagen een teken van beschaving is, dat men om den zendingsarbeid lacht,

laat ons dan de eenvoudige gronden van ons geloof daartegenover stellen. Welnu, indien wij, de wereld tot het Christendom bekeerende, Gods werk werken, zouden we er dan aan kunnen twijfelen, of God wel met ons is? Zou onze verlatenheid ons geloof dan doen bezwijken? Zouden we dan misschien denken: 't is Gods tijd nog niet; of: God wil door onzen arbeid niet gediend worden? - en het aanzien, dat ons Genootschap wordt ontbonden? Broeders! Zoolang we nog één zendeling kunnen onderhouden op Celebes of op Java of elders - en zoover zal 't wel niet komen - moet ons genootschap blijven, om te getuigen, dat wij verzekerd zijn van ons geloof en steunen op de nabijheid van onzen God, en het moet blijven wachten op betere tijden, die komen zullen. Als wij den zedingsarbeid moeten prijs geven, om elk volk door zijn eigen godsdienst te laten opvoeden, dan kunnen wij ook het geloof in onzen God en in Jezus wel laten varen: want dan is het Evangelie - een logen. Maar vanwaar zulk een klein geloof bij ons tegenover het groot geloof van Jezus? Het zou alleen verklaarbaar zijn uit gebrek aan een leven voor God. Als ik mijn God lief heb en Hem wil dienen in het werken van zijn heerlijkst werk, dan kan de gedachte zelfs niet in mij opkomen, dat Hij niet met mij zijn en zijn werk in mij niet steunen en zegenen zal. Daarom beproeve een iegelijk zich zelve, of hij ook recht heeft op de geloofsbewustheid van Jezus, doordien het met Jezus de leus zijns levens is geworden: Zie, ik kom om uw wil te doen, o God!

Die ervaring zijns levens, die bewustheid zijns geloofs was voor Jezus tevens de bron zijner kracht. Daarom kon Hij werken, zoo als nooit iemand werkte, werken onder allen tegenstand, werken onder velerlei teleurstellingen met weinig vrucht soms, werken met den dood voor oogen, werken tot aan zijn jongsten snik, omdat de overtuiging van de nabijheid des Almachtigen Vaders Hem nooit verliet en zijn moed en zijn lust staaude hield. Daar is niets, dat onzen moed meer uitbluscht en onze kracht meer verlamt en onzen ijver meer doet verflauwen, dan de gedachte: al mijn pogen leidt tot niets; maar als ik weet, zoo gewis als dat ik leef: God slaat mij gade en verzelt mij op den weg mijner plichtbetrachting; zijne kracht wordt in mijne zwakheid volbracht, dan zal ik alleen twijfelen aan mijn ijver en volharding, of aan de doelmatigheid van mijn pogen, en telkens zal ik met nieuwen lust het werk aanvatten, en het eens weêr op andere wijze beproeven. De ondervinding zal mijne leermeesteres zijn, ik zal mij niet schamen, misgrepen en dwalingen te erkennen, ik zal van mijne tegenstanders willen leeren. Heeft het u nooit verwonderd, dat de groote Heidenapostel niet ontmoedigd terugkeerde op zijn weg en te Tarsus in de beoefening der wetenschappen een rustig leven zocht? Waarom niet? zijn leven was anders nog al vol strijd en teleurstellingen, en hij zelf zag de vrucht van zijn werk nog niet zoo duidelijk en overvloedig als wij. Geen onzer zendingen van den jongsten tijd heeft zooveel of zoolang om des Evangeliums wil geleden als hij. Paulus

zelf zal u antwoorden: Ik heb overvloediger gewerkt dan zij allen; doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is. Ja, zijn God, bij dage en bij nachte aan zijne rechterhand — ziedaar de bron zijner kracht! Als, gelijk wij hopen en bidden, eerlang het uur uwer afvaardiging komt, geliefde Broeders! wier geloof nu reeds op de proef wordt gesteld, weest gij dan ook sterk in uwe eenzaamheid. Als onverschilligheid, spot, tegenstand, vijandschap van buiten komen, en de opgewektheid des heiligen geestes uit uw eigen binnenste moet stroomen, dan verheffe u het gebed tot gemeenschap met den Allerhoogsten, en als Jakob, worde u menig worstelperk des gebeds gewijd tot een Mahanaim, waar de heirlegers Gods u ontmoeten, met wier hulp gij bestand zijt tegen alle vijandige macht, waarvoor gij siddert. — Ook gij, hooggeschatte Director! wiens onverdroten arbeid ik dikwijls bewonder, ontwikkelt tot hiertoe die mate van kracht, omdat gij gelooft, dat de Heer blijft met zijn zegen, wie ons ook verlaten. Niet waar, gij steunt niet, gelijk sommigen wel eens vreezen, op menschen, op den geest der eeuw, die slechts beschaving, geen Evangelie willen? Neen, gedachtig aan de Apostolische spreuk: alles is het uwe, waar gij zijt van Christus, wenscht ge slechts alle krachten in beweging te brengen en alle middelen aan te wenden, opdat de Godskracht des eeuwigen levens de menschheid uit den doodslaap wekke. Ga voort, rustig en vast, u zelf ten volle bewust: het is Gods werk, wat ik alleen bedoel; Gods eere alleen, die ik zoek; en God, die niet varen laat het

werk zijner handen, zal mij niet beschamen: — dan zult ge voortdurend uit die bron groote kracht putten tot het veel eischend werk. — En gij, Broeders! die als leden des Hoofdbestuur, met name hier ter stede, in zijn arbeid en strijd en zorg deelt en hem steunt, waar ge kunt, houdt u verzekerd: God waardeert uw liefdewerk. Wat gij dikwijls ervaren hebt, wat gij in volle verzekerdheid gelooft: God gaat met ons, als wij met het Evangelie tot de Heidenen gaan; dat blijve de bron uwer onbezweken kracht. Laat den moed niet zinken. Laat de wereld zien, dat wij meer kracht hebben dan zij, omdat de onze van deugdelijker gehalte is en op hechter grond rust. Het licht van den morgen zal dagen ook na dezen nacht van bange zorgen. Maar willen we op de hulp van Neêrlands Christenen hopen, dan moeten zij allereerst zien, dat gij en wij den moed niet opgeven en dat wij de handen niet slap in den schoot laten hangen. Ja, wij zoowel als gij! — Ik gevoel wel, als wij bestuurders in onze gemeenten niet meer overvloedig werken, dan baat uw arbeid niet, dan wordt uwe veêrkracht verlamd. Misschien zijn er velen, die met mij zichzelf beschuldigen, dat zij niet genoeg, door persoonlijken invloed te oefenen, deden, wat zij konden. De tijd is gekomen, dat we huis aan huis en hoofd voor hoofd moeten vragen: Wie is vóór ons? Wie is tegen ons? Wie is onverschillig omtrent ons? Wij moeten spreken ernstig en dringend, omdat wij gelooven. Want nu moet het blijken, of de liefde van Neêrlands Christe-

nen overvloedig genoeg is, om dit werk des Heeren naar eisch te volbrengen, en onze schoone stichting te doen bloeien, dan wel, of ze een kwijnend aanzijn zal voortslepen tot schande der gemeente, die bestraald is met het volle licht van Christus. Geheel te gronde gaan kan de zending niet, of Nederland moest ophouden een christenland te zijn. Maar op onze schouders rust de taak, om de Gemeente tot besef van haar christenplicht te brengen. De gedachte, dat we in Gods naam komen, zij de bron van onzen moed en van onze kracht. En al stond iemand in zijne gemeente geheel alleen, alleen met God is meer dan met duizenden zonder God! — Broeders en Zusters uit de Gemeente! het is goed, dat gij onze treurige ervaringen, maar ook onze hoopvolle verwachtingen hebt gehoord. Naast God is ons oog op u. Zegge niemand: wat kan ik doen? Met liefde in het hart en God den Zaligmaker der menschen aan uwe zijde, kunt gij veel. Blijft uwe belangstelling schenken en die uwer vrienden wekken. Blijft ons met uwe offers steunen, al kunnen ze maar gering zijn. En boveual houdt aan in het gebed, ook door de openbare bidstonden in stand te houden. Die doen meer goed nog, dan men soms denkt. — Mannen uit het volk hebben de gemeente van Jezus gesticht en uitgebreid in de wereld, en in de duisternis der middeleeuwen waren zij het, die het licht brandende hielden, — niet vele machtigen, niet vele wijzen, niet vele edelen! — En gij, wier plaats in de maatschappij hooger is, op wie anderen het oog houden gericht,

die bovendien met de gaven der fortuin zijt geze-
gend: bedenkt, alle adel, elke onderscheiding brengt
plichten mede. Geeft uwen stadgenooten het voor-
beeld, dat er geen edeler weelde is, dan die van
Maria, als zij het huis vervult met den geur van
den kostbaren nardus, over Jezus' voeten uitgestort.
Dient Hem in zijne broederen, die daar verre zijn,
tot wat kleur of taal of ras ze behooren. Gij bidt
God, dat Hij uwe schepen, rijk bevrucht met Indische
produkten, veilig over zee zal voeren binnen uwe
havens. Hoeveel meer zult gij vermogen, waar het
den kostbaarder uitvoer van de edelste geestesgaven
naar Indië geldt, waarbij ge u nog veel zekerder
moogt overtuigd houden: God is met ons! Met ons
pogen staan we niet alleen, schoon de meesten ons
in dezen arbeid verlaten.

Daarin eindelijk vond Jezus den waarborg
van zijn werk. Hij zocht nooit zijne eere. Hij
kon van het dagwerk zijns levens scheiden en het
aan Gods hoede opdragen met de bede: ik heb U
verheerlijkt op aarde, ik heb uw naam geopenbaard
aan de menschen, ik heb volbracht het werk, dat
Gij mij gaaft te doen. Nu kon Hij zijn vertrouwen
op God stellen en zonder aanmatiging zeggen: ik ben
niet alleen, de Vader is met mij. Had Hij zijne
hoop gebouwd op de jongeren, Hij ware teleurgesteld.
Had Hij op de deugdelijkheid van een werk gerekend,
waarvan Hij niet zeggen kon: het is Gods werk,
dat werk ware niet proefhoudend bevonden; maar

God met Hem, God, in wiens naam en kracht Hij heeft gearbeid, laat het werk zijner handen niet varen. En het: ik heb de wereld overwonnen! is eene profetie, die reeds werkelijkheid is geworden voor Hem, gelijk al zijne gelijkenissen een voorgevoel ademen van gewisse zegepraal.

Leeren wij van Jezus! wij steunen nog zoo dikwijls op de oogenblikkelijke gunst van menschen. De staat onzer finantiën is wel eens de maatstaf van onzen moed en van ons geloof. Wij hebben een hooger gezichtspunt noodig. De harten der menschen zijn in Gods hand. Mijns is het zilver en mijns is het goud! zoo laat Haggai den Heer der heirscharen spreken, als aan Israëls oudsten bij de bekrompene grondslagen van den tweeden Tempel de moed ontzong. 't Is waar, daar gaat een ademtocht van ongeloof en onverschilligheid over Nederland. Maar de mensch kan nu eenmaal bij ongeloof en onverschilligheid alleen niet leven. Een ademtocht van omhoog zal misschien weldra die dampen uit de aarde opgestegen, wegvagen. En de zeven duizend, waarmede een Elia werd getroost, toen Hij alleen waande te zijn overgebleven als dienaar des Heeren, die zeven duizend, die hunne knieën voor geen afgod hadden gebogen, — ze zijn nog niet uitgestorven. Nederland telt er nog wel meer dan zeven duizend, die den Heer liefhebben. Elke tijd heeft zijn eigen smaak, zijn eigen geest, zijn vorm van beschaving, zijn ongeloof zelfs. Het zijn veranderlijke en voorbijgaande modeartikelen. Maar het werk waartoe God riep, het werk, waarin God helpend nabij staat,

omdat het de voleinding zijner geestelijke schepping beoogt, is geen modeartikel, is aan geen wuften tijdgeest onderworpen: het is een werk voor de eeuwigheid. Het zal blijven, als wij reeds lang niet meer zijn, en volgende geslachten met verbazing, maar ook met dankbaarheid aan God terugzien op den voleindigten tijd van verflauwing, en niet meer hinken op twee gedachten, zoo als het tegenwoordig geslacht. Dat is de overwinning, Broeders! die de wereld overwint: **ONS GELOOF**. In het geloof aan den Vader, die met ons is, ook al staan wij geheel alleen, worden wij profeten van eene betere toekomst, hervatten we morgen onze beraadslagingen met moed, en keeren naar onze gemeenten terug met het heilig voornemen, om meer voor het zendingswerk te leven. Vernedert God ons voor eenen tijd, 't is wellicht, omdat we onze eerste liefde te veel hebben verlaten, omdat we te veel op elkander hebben gesteund; 't is misschien, opdat onze ijver krachtiger zou ontwaken; 't is gewis, om ons ten zijnen tijde te verhoogen. De toekomst is toch aan onzen Heer, al heft de wereld hoe langer zoo stouter den oproerkreet aan: wij willen niet, dat deze over ons Koning zij! Maar God handhaaft dien Koning, en wij, als zijne dienaren, scharen ons eendrachtig om zijn thron en gaan als zijne bereidvaardige herauten van daar uit in de wereld, om van zijne krooning te getuigen.

Ja, dat doe elk onzer, Broeders! in zijn kring met de verzekerdheid des geloofs in zijn binnenste:

'k Weet, zijn woord is Ja en Amen,
 Zijn beloften feilen niet,
 Nimmer zal Hij ons beschamen:
 'k Weet, zijn woord is Ja en Amen,
 Zijn beloften feilen niet,
 Zalig elk die tot Hem vliedt!

Weg dan met uw bange zorgen!
 Volg gehoorzaam zijn gebod,
 Vrees niet voor den dag van morgen,
 Laat Hem, uwen Vader zorgen:
 Volg gehoorzaam zijn gebod,
 Hij, uw Redder, is uw God.

AMEN!

Terwijl de gemeente zingende die woorden herhaalde (uit Gezang 28 : 4, 6), verliet de spreker den kansel en volbracht de ordening der drie broeders kweekelingen J. W. ROSKES, J. KREEMER EN M. BROUWER, ongeveer op de volgende wijze:

Hooggeschatte jongelingen!

Geliefde Broeders in den Heer!

Met u hadden we vurig gewenscht, dat de Voorzitter dezer Jaarvergadering u in dit uur mocht afvaardigen tot den u toegewezen werkkring in de Heidenwereld. Maar gij weet, het ligt niet aan ons, dat die ure nog wordt vertraagd. Ook gij deelt in de teleurstellingen van ons Genootschap. Maar laat ons de zaak uit het vertroostend oogpunt des geloofs beschouwen en zeggen: Onze tijden zijn in Gods hand. En God kent zijn tijd. Inmiddels leert Hij de zijnen

wachten. En die tijd van wachten is soms een tijd van uitnemende vorming. Toen David door Samuel tot Koning was gezalfd, moesten er jaren voorbijgaan, alvorens de Koningskroon zijn hoofd zou sieren. Maar hij heeft die ure nooit eigenmachtig willen verhaasten. En die moeilijke proeftijd was voor hem rijk aan zegen. Zulk een proeftijd begint nu voor u. De commissie voor de Protestantische kerken in Nederl. Oost- en West-Indië heeft mij gemachtigd, u hier, in de tegenwoordigheid der gemeente en van de uit alle oorden des vaderlands vergaderde Broeders, te ordenen tot de Evangeliebediening onder Mohammedanen en Heidenen, tot zendelingen.

Zendelingen! Een eeretitel nog altijd, al oogst ge er niet mede in de eer waarnaar de wereld jaagt. Een onschatbaar ambt, al wordt het niet betaald met schatten van geld! Dat ambt is geheiligd door den grooten zending Gods tot de menschheid, Jezus Christus, en door allen, die vroeger en later in zijn voetspoor traden.

Door deze uwe ordening erlangt gij van de zijde der christelijke kerk het recht van evangelieprediking en onderwijs, van de bediening van Doop en Avondmaal onder de niet-christelijke volkeren.

Maar dat zou u weinig baten, Broeders! zoo geen hooger recht noch hogere wijding hadt, dan die menschen u kunnen geven. Gij moet Gode en der wereld een ander bewijsstuk kunnen toonen ter uwer rechtvaardiging, dan wat u van wege de kerk uitgereikt zal worden. En dat document, niet op een blad

papier, maar in uw binnenste geschreven, is de getuigenis des Heiligen geestes die u verzekert van Gods wege: Ik heb u uitverkoren, om mijn naam te dragen onder de Heidenen, Ik heb u geroepen, Ik u gevormd voor die taak.

Zie, Broeders! als ge daarvan diep en dankbaar zijt doordrongen, dat de zalving des H. Geestes den waren zedeling maakt; als het de liefde van Christus is, die u dringt; als het bij u is: wij gelooven, daarom spreken wij: dan is het eene ordening, die u geworden is van boven. En ik geloof dat allen, die u kennen, zoo omtrent u denken en gelooven, en daarom met mij in deze ordening niet slechts eene uiterlijke ceremonie zien, maar eene getuigenis, dat uw geloof oprecht geloove, uwe keus de keus der harten is.

Het is eene wel moeilijke, maar schoone taak, waaraan ge u gaat wijden en die voor den bezielenden en trouwen Christusode een rijk loon geeft in de heerlijke zelfvoldoening, dat gij met uwen Heer zoekt en zaligt wat verloren is.

Veroorlooft ge mij u een enkelen wenk te geven, die u tot uwe taak kan toerusten met volharding?

Hebt dan vooreerst het onwrikbaar geloof: het zedingswerk is het groote werk Gods, dat Hij der christenheid en dat de christenheid u heeft opgedragen. De niet christelijke volkeren moeten door de Christenen opgeheven worden uit het stof en gevormd tot menschen, in wie een geestelijk leven het bewijs van hun menschenadel is. De bewustheid van die verhevene zending zal u dragen en steunen.

Hebt voorts het even vruchtbaar geloof: het Evangelie alleen is het waarachtig levenswoord en de waarachtige levenskracht voor die geestelijk doode menschheid, die op u wacht; het Evangelie, geen stelsel van menschelijke leeringen en inzichten, maar de blijde boodschap Gods aan de menschheid in Jezus gebracht, in zijn persoon en leven, in zijn woord en werk en lot; de blijde boodschap, dat haar Vader in den hemel haar van den weg der zonde en der verblindung roept op den weg van waarheid en eeuwig leven; het Evangelie in het Christusleven der zendelingen, in hun reinheid en liefde, hun ijver en zelfverloochening vooral gepredikt. Dat zullen uwe Javanen en Alfoeren verstaan, ook als het woord aangaande de dingen des geestes hun nog duister is: want Javaan en Alfoer zijn zoo goed van adelijk geslacht als wij. Hier in Nederland ziet gij, wat er wordt uitgewerkt door humaniteit en beschaving alleen, zonder Evangelie en geest van Christus. Laat dáár die dwaling nooit door u worden verkondigd, die het christelijk Nederland nog in den afgrond kan doen storten.

Hebt verder het onwrikbaar geduld des geloofs: God rekent niet zoo als wij, bij weinige jaren. De dienstknecht Gods moet kunnen wachten, zonder dat zijn geloof verflauwt. God heeft u niet te vergeefs tot zendelingen gevormd; Hij zal u ook niet te vergeefs doen arbeiden op gindschen akker der wereld. Op de ongezonde Westkust van Afrika, waar menig zending bezweek, wenschte een hunner, dat op zijn graf mocht worden geschreven: Laat liever duizend

zendelingen sterven, dan dat Afrika opgegeven worde. Dat is geloof, 't welk de wereld overwint. Al moest het nog menig tiental jaren duren, alvorens het Evangelie, op Java bijvoorbeeld, zichtbare vorderingen maakt; wij moeten werken: de wasdom is in 's Heeren hand.

Hebt eindelijk het even onwrikbaar geloof in de nabijheid Gods. Ge zult u vaak, o zoo alleen gevoelen, als de christelijke gemeenschap u niet draagt en sterkt. Maar brengt reeds die schoone en trotsche schepping den Almachtige nader tot u, hoe zult ge in dien tempel vol van Gods majesteit leeren bidden, en in de kracht en den troost des gebeds u zelve genoeg zijn, met God alleen!

Moge de tijd niet verre zijn, dat ge deze wenken in toepassing kunt brengen!

Heb ik uit en naar uw hart gesproken, welaan, antwoordt mij dan voor het oog van God en zijne gemeente op de volgende vragen:

Zijt gij in uw binnenste overtuigd, dat gij, door het Nederlandsch Zendelingennootschap gevormd, door de liefde van Christus gedrongen, volgens het Evangelie, door God zijt geroepen tot het werk der zending onder Mohammedanen en Heidenen?

Erkent gij de schriften des Ouden en Nieuwen Verbonds als de getuigenis van Jezus Christus den Heiland der wereld en van het heil in Hem ons geworden, en verwerpt gij de leeringen, die tegen dat Evangelie des heils strijden?

Belooft gij uw ambt, zoo als gij het door nauw-

gezette voorbereiding hebt leeren kennen, overeenkomstig de waarheid des Evangelies, getrouw te vervullen en uwe Evangeliearbeid te versieren met een godzaligen wandel, u onderwerpende aan de orde der christelijke kerk en aan de bepalingen van het Nederlandsch Zendelinggenootschap?

(Antwoord: JA)

Staande voor Gods aangezicht hebt ge dat Ja gesproken, als goede krijgsknechten van Jezus Christus. Knielt nu ootmoedig neder, op dat we u in Gods naam zegenen!

(De BB. BROUWER, FRANCKEN, VAN GRIETHUIJSEN, VAN DER POT, PRINS EN THODEN VAN VELZEN leiden met de zendingen ULFERS EN VAN DER WAL de handen op, terwijl eerstgenoemde broeder tot de geknielden sprak:)

Zie, met mij breiden uwe leeraars en vrienden de handen zegenend uit boven uwe hoofden. Eene liefelijke herinnering uit de Apostolische kerk. Een zinnebeeld ons dierbaar om Jezus' wil.

Het is een zinnebeeld van hooger gaven en krachten, die we u biddend toewenschen, en die we u in Gods naam beloven, als gij ootmoedig op de werking van den geest des Heeren wacht.

Ja Vader! Gij zult uwe kracht in hunne zwakheid volbrengen, Gij uw Heiligen Geest op hen uitstorten en hen vervullen met uw licht, met uw vrede! Gij zult hen stellen tot een zegen en hun werk vruchtbaar maken!

En nu, laat mij u oprichten en het woord geven aan al de broederen en aan geheel de vergaderde gemeente, opdat zij, als één hart en ééne ziel u toebidde in haar lied, terwijl gij eerbiedig luistert:

Vader! sla hen steeds in liefde gade,
 Zoon des Vaders! schenk hun uw genade,
 Uw gemeenschap, Geest van God!
 Amen! zij hun eeuwig lot.

(Gezang 96b.)

(Dit zingende was de gemeente onwillekeurig van hare zitplaats opgerezen, waarua de Voorzitter met een hartelijk slotwoord en dankgebed en met het zingen van Gezang 96 de geheele plechtigheid besloot.)

A 2429278

Bij de Drukkers en Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN, zijn verkrijgbaar de volgende Kleine Stukjes

	Cents.		Cents
1. Peter Lobeck	15	39. Levensloop van C.L. Töpfer	07½
2. De welbestede stuiwer	10	40. Eenige bijzonderheden uit het leven van Morrison....	15
3. De wever uit Welsh	07½	41. Lydia S.....	07½
4. De kleine bewoner van het Auvergnésche Gebergte....	10	42. Hugo Bourne.....	07½
5. Arme Sara.....	04	43. De christelijke viering van den Zondag	05
6. De jonge Hutbewoonster... 22½		44. Henri Obookiah.....	10
7. Opwekking te Elberfeld....	05	45. De zendelingen in Groenl..	15
8. De Iersche boer.....	10	46. Het bezoek bij een kranke..	15
9. Elisabeth Cunningham.....	15	47. Brieven van een' leeraar ..	15
10. John Robins, de matroos... 10		48. Polycarpus	10
11. Uitbreiding der Parabel ... 10		49. Als God werkt, wie zal dan keeren?.....	15
12. Kolonel Jacob Gardiner....	15½	50. De Soldaten-dochter.....	
13. De Stroopers-dochter.....	10	51. Het gelukkige sterf bed... 10	
14. De Bode met goede tijding. 15		52. De weg en het middel ... 15	
15. Jansje Allan	15	53. De gast zonder bruiloftskl. 07½	
16. Zonderlinge tuschenkomst der Voorzienigheid.....	07	54. Treffend voorbeeld	07½
17. Levensber. van Amelia Gale 07½		55. Levensschets v. Blumhardt 15	
18. Sara Hill.....	12½	56. Hadara.....	04
19. De geschied. van MarySmith 12½		57. De oude geneesheer	10
20. De Dorps-predikant	10	58. De roepstem des Heeren 15	
21. De waarheid van het Evang. 10		59. Anna Walsh	07½
22. Kracht des geloofs	10	60. Eerste zend. te St. Thomas 15	
23. Herman de houthakker.... 12½		61. Thirza.....	20
24. Laatste uren v. John Cowper 10		62. Vroege godsvrucht	07½
25. Het einde van den tijd.... 10		63. De Russische kleermaker. 07½	
26. Wat God bewaart, is wel bewaard.	15	64. Kermerk. v. een kind Gods 07½	
27. Wie zijt gij? Wat hebt gij te doen?.....	10	65. Overtuiging verwaarloosd. 12½	
28. De weérhaan van het kasteel 12½		66. Woord aan jonge moeders. 07½	
29. Eben-Haäzer in Latakko... 10		67. De onbekende zending.. 04	
30. Indiaansche bekeerlingen.. 10		68. Mevrouw Rumpff.....	10
31. De Christen-feesten.....	05	69. Opmerkelijke leiding Gods 07	
32. Verhaal van 2 predikers... 07½		70. Een nieuw traktaatje.... 10	
33. De tijd en de eeuwigheid.. 10		71. De vrome landman.....	07½
34. Kort en heilzaam berigt ... 10		72. Ged. over de eeuwigheid.. 10	
35. Johan Coenraad Ter Linden 07½		73. Maria	10
36. Een beroep op het hart 12½		74. William	07½
37. De landman in den Elzas... 10		75. De Christen in het gasthuis 03	
38. Sterfgevallen van zeven bekeerde heidenen	10	76. Lord Teignmouth.....	10
		77. Leven van Schwartz... ..	08
		78. Wie zoekt die vindt.....	05